

Bibiána Rybárová
(1. cena)

*Bilingválne gymnázium
Antona Bernoláka 64
Žilina*

Volám sa Bibiána Rybárová, mám čerstvých kritických 19 rokov a aby som ukončila moju tradičnú predstavujúcu sa formulku dodávam, že mám rada bravčové rezne, obsahujem miery postmodernej moravianskej Venuše, neviem povedať R a pochádzam z Oravy. Narodila som sa v Trstenej, čomu vďačím za svoju ľubozvučnú slovenčinu i keď s jemne zdeformovanou výslovnosťou vyššie spomenutého písmena, avšak 14 rokov už bývam v Žiline. Momentálne študujem na Bilingválnom gymnázium v Žiline francúzštinu, čaká na mňa posledný ročník (chvalabohu), ale maturitu zo slovenčiny už mám úspešne za sebou. Momentálne prežívam depresiu, lebo literatúra ma vždy bavila, úprimne povedané, radšej by som maturovala od rána do večera z humanizmu a renesancie, ako by som mala absolvovať čo i len jednu hodinu biológie či matematiky. Čo sa týka mojej blízkej budúcnosti, vždy som podvedome túžila ísť na herectvo (dva roky som sa realizovala v dramatickom krúžku a rok som hrala divadlo po francúzsky) alebo verzia druhá bola pre mňa žurnalistika (tam sa realizujem dodnes). Som si však istá, že by som sa chcela venovať umeniu, literatúre a príbuzným veciam.

Svet je hnusné smetisko, a tými smetami sme my.

Niekedy sa mi stane, že skutočne nemám čo na robote. V takýchto chvíľach siahnem po mojom súkromnom memoáre, po mojej peňaženke. Odmalička som si zakladala na špeciálnych efektoch, pravdepodobne to bude drsnou výchovou pod vplyvom filmov *Star Wars* alebo tak nejako, práve preto mám tú koženú vec, ktorá pôvodne bola určená na to, aby obsahovala peniaze, narvatú rôznymi lístkami, kartičkami a vecami, ktoré mi pripomínajú nejakú udalosť alebo obdobie môjho

života. Mám to rada, lebo vtedy si môžem pokojne a nerušene nostalgicky pospomínať na to všetko, čo som už stačila zažiť. Sem-tam sa zhrozím, keď naďabím na úradný identifikačný doklad obdĺžnikového tvaru, ktorý sa kedysi dávno mohol hrdo nazývať Občianskym preukazom. Dnes je už len akousi karikatúrou toho, čím kedysi bol (to viete, mala som kvalitne búrlivú pubertu). Keď si ho teraz dôkladne prehliadnem, snažím sa nenápadne skryť svoje zdesenie nad fotkou. Vyzerám

strašne. Odporne. Nechutne. Opľznuto. Škaredo... Dala by som si za svoj niekdajší výzor päť korún. 0,17 eura. Brčkávé vlny na všetky strany, neupravené obočie, jemný decentný úsmev... Kandidát na Miss Naturalista. Vzápätí sa ukľudňujem, že dnes som so sebou kvázi diplomaticky spokojná a prechádzam na ostatné údaje. Meno: Bibiána Rybárová. Zvláštne. Ako malá som svoje meno neznášala, dnes by som ho nevymenila za nič na svete, neskutočné ako sem-tam radikálne meníme svoje názory. Vek: 18 rokov. 18 rokov. Eighteen. Dix-huit. Dieciocho. A tam moje jazykové znalosti končia. Ježiši Kriste, veď ja som dospelá!

Dospelá. A už skoro rok. Číže o chvíľu budem dospelá plus jeden. Ja sa jednoducho musím zasmiať, aspoň interne sama so sebou. Je to skutočne zvláštne. Oficiálne som dospelá, ale žeby som sa tak aj cítila... To teda fakt nemôžem povedať, nejde to. V tej sekunde som svojím druhým ja donútená pozrieť sa do zrkadla. Dospelá. No na pohľad, to áno, to určite. Vidím výrazne vyprofilovanú tvár. Sivé oči s čiernym orámovaním typu Tutanchamon. Plné pery. Veľké strieborné kruhové náušnice. Melírované blond vlasy. Uznávam, keď sa tak na seba pozerám, sama seba by som zožrala, že som právoplatne dospelá. Ale tam to hasne.

Prvýkrát som si s hrôzou v očiach uvedomila, že som dospelá, keď sa ku mne na ulici prikradlo také malé dievčatko, mohlo mať asi 6 rokov a spýtalo sa ma: „Teta, prosím vás, koľko je hodín?“ Takmer som bola donútená zavolať záchranú službu, aká som ti ja teta? Skoro som odpadla, no vplyvom pudu sebazáchovy som sa dokázala včas resuscitovať, aby som sa zmohla na odpoveď. Dievčatko sa poďakovalo a zmizlo v dave ľudí. Ja som ostala s vy-

pleštenými očami a sánkou kdesi medzi kolenami a členkami stáť. Preboha. Teta. V tej sekunde sa mi vynorili spomienky z detstva. Presne viem, ako som ja pobehovala vo vyťahanom svetri s Mickey Mousom a otravovala tým okoloidúcich. A ako som zdvorilo vykala ľuďom, ktorí mohli mať tak o 8 rokov viac ako ja. A teraz som ja ten Matuzalem. Že teta. Osemnásťročná.

Zamyslela som sa. Vždy som si predstavovala svoju dospelosť úplne inak. Zrazu som tu a ani si to neuvedomujem. Zároveň mi však je úplne jasné, že som taká dospelá slečna začiatočník. Nikto ma neberie nejako špeciálne vážne, ale to je samozrejmé, svojimi skúsenosťami sa jednoznačne nemôžem merať nejakému vyslúžilému admirálovi, sudkyni s 30-ročnou praxou či babke kdesi v lazoch, to si dokážem uvedomiť aj sama. Či však chcem alebo nie, musím sa zamyslieť nad tým, čo som od seba vlastne očakávala v detstve.

Na začiatok by bolo asi celkom vhodné upozorniť na moju unikátnu povahu. Enormná tvrdohlavosť, prekypujúca fantázia, povestná kreativita, svetoznáma výrečnosť, možno miestami až chronická ambicióznosť plus taká jedna vlastnosť, ktorú neviem takto pekne definovať slovným spojením. Jednoducho som vycvičila samu seba a prispôsobila som sa svojim cieľom. Toto bola snaha o nejakú vysvetľujúcu poučku, ale ak by som to mala povedať na rovinu, jednoducho viem sa obdivuhodne zaťať a donútiť až k extrémom. Možno práve preto som mala pred sebou vždy v diaľke odohrávajúcu sa fatamorgánu, ktorá ma mala navigovať svojim vytúženým smerom.

A slepo a naivne som verila svojim predsavzatiam.

A tešila som sa, že raz vypadnem z tej smiešnej predohry sveta, ktorého bežne ľudsky zaužívaným pomenovaním je detskosť. Myslela som si, že právo robiť chyby a správať sa zvláštne majú len deti alebo tí „nedospelí“.

Že tí dospelí sa správajú jednoducho inak. Nerobia malicherné rozdiely, nehádajú sa kvôli kravinám a navzájom si pomáhajú. Nepodkopávajú si nohy, neohovávajú sa, neublížujú si. Veď dobre, úplne cítim vaše pohľady, s maximálnou presnosťou si dokážem predstaviť vaše zdvihnuté obočie a dokonca som pripravená akceptovať to, že ma považujete za korunovanú hlupaňu. Veď dobre, máte pravdu, je to smiešne a prisahám, že by som sa dnes za svoje detské ideály najradšej hodila do kyseliny chlorovodíkovej, vopchala si tú hlúpu naivnú hlavu do zveráka a s dušou falošného flegmatika by som si nechala vytrhať nechty kombinačkami, aby som vám dokázala, aké mi to je teraz smiešne. Odkedy som schopná inteligentnejšie vnímať svet okolo seba viem, že to je od reality vzdialené minimálne ako Transsibírska magistrála. Avšak túto domnienku o povrchnosti sveta dospelých som si vedecky potvrdila až vtedy, keď som nastúpila ako brigádnicka v McDonalde. Že brigádnicka. Dievča pre všetko.

Pochopila som desiatky vecí, ale sú nejaké, ktoré sa vo mne osudovo zakliesnili. Dovoľte teda, aby som vám prezentovala takú moju skromnú hitparádu postrehov, čo sa týka toho skvelého sveta TÝCH SKUTOČNE DOSPELÝCH... S najväčšou radosťou by som vám opísala moju BEST OF-ku postrehov, ale to by som na to pravdepodobne potrebovala nejaký čas a podľa možnosti aj súkromnú talkshow. Preto sa budem výrazne obmedzovať a vedzte, že

ma to stojí nadmerne veľa energie. A teraz ma stojí neopísateľne veľa nervov to, aby som vám tu nepredostrela svoje poznatky z biológie, čo sa týka tvorby energie...

JEDNA. Neuveriteľne ma fascinuje to nádherné vyhlasovanie rovnosti. Keď som chodila na základku, dokonale si pamätám, ako sa utvárala hierarchia triedy. Klasa vyvolených. Nominovaní ste mohli byť podľa rôznych kategórií, pomôcť vám sa tam dostať mohla exkluzivita značky vášho oblečenia (minimálne tenisky Nike alebo Adidas, inak ste boli odpísaní), práca vašich rodičov (tipnite si, kto bol viac? Dcéra kuchárky či rozmazaný ušatý idiot pána podnikateľa?) no, a samozrejme, čím exotickejšia dovolenka, tým lepšie. No bodaj by ste skúsili vyrukovať s tým, že ste veľké prázdniny strávili u babky v Stráňavách alebo na Balatone a okamžite ste klesli o 4 kasty nižšie. Vaša inteligencia, povaha či ochota vám bola tak na tri a pol veci. Dospelí sa vždy na tom smiali. Hahaha. To sú deti. Potom to bude iné, všetci sme si rovní. Hej, videla som...

Robila som v Mekáči za kasou. Raz sa na rad dostala istá pani, chcela si objednať kávu a niečo na zahryznutie. Oblečená bola od Diora a na očiach mala drahé luxusné okuliare. To by bolo, samozrejme, v najlepšom poriadku a dokonca by ešte dostala cenu od módnjej polície, keby nebol december a vonku kalamita tretieho stupňa. Tak na mňa ako na podradného živočícha spustila, za ten tón hlasu som jej bola schopná preťať krčnú tepnu terminálom. Hlavne, že ona bola tá zrejme bohatá, úspešná a predovšetkým bezchybné zladene oblečená...

Hlavne, že ja som bola tá v hnusnej kockovanej uniforme, nechutných koženkových bagančiach s narýchlo pozliepaným

copom na hlave pracujúca za skutočne komickú hodinovú mzdu...

Avšak po otázke „Prosím vás, z akého mäsa je *chicken*?“ som pochopila príslovie, porekadlo či čo to je „Nie je všetko zlato, čo sa blyští...“

No a podobných scén, keď si teda všetci aj rovní boli, som zažila stovky. Či už u sestričky na očnom, ktorá je dôležitejšia než päťkoruna a ja ju zo srdca neznášam, či už kdesi v bare, kde dorazila jeho excelencia pán majiteľ, či už páni policajti na skúškach na vodičák... Ale inak určite súhlasím. Áno, vstúpajte nám do hlavy od malička, že všetci majú rovnaké možnosti a všetci sú si rovní. V rámci etikety by som si odpustila komentár na tému „Rovnaké možnosti“, nemôžem, lebo v sekunde sa mi dvíha krvný tlak a moja systola a diastola majú v tom zjavný chaos. Hlavne teda, že najmä teda tí DOSPELÍ sú vedúcimi osobami vo sfére NEVYVYŠUJME SA NAD SEBA...

DVA. Moja obľúbená kauza – egoizmus. Keď som bola malá (zase raz) a mala som pred svojimi temer slepými očami vydané napospas jednohubky, vždy som sa na ne vrhla, ako keby som nejedla tri roky nič iné okrem kobyliek. Prototyp správneho dospelého vždy povedal: „Ale no tak! Nie si tu sama! Mysli aj na druhých!“ Ja som sa stiahla. A to i v prípade, že nešlo o jednohubky, ale napríklad o želé cukríky, čokoládu či iné šmakovičky. S Božou pomocou som teda na iných bola donútená myslieť. Ale hľa, opäť spomienky z Mekáča. Mala som službu na prízemí, mala som vysypať smeti, utrieť stoly a nejako to tam skultúrniť. Napriek tomu, že som mala 4363 tácock v ruke, som bola taká ochotná, že som šla na žiadosť istej mamičky nafúkať balónik pre jej syna. Vracala som sa asi

s dvadsiatimi balónmi a napichala som ich na miesto. Mali ste vidieť, akú reakciu to vyvolalo – kobylky sa zbehli zo všetkých strán a čo ma dorazilo bolo to, že okrem rumážgajúcich detí sa do bitky o balónky zapojili aj rodičia. Dvojmetrový holohlavý tatko podával osem balónov svojej dcérke a ďalších päť detúreniec tam stálo, ako sa tomu ľudovo hovorí, s holou ríťou. ALE INAK MILÉ DETI, PODELME SA! Skôr by som povedala, že to funguje asi tak, že každý svojim. Žiadne myslí aj na druhých. Mysli na svojich, a tak to pôjde. Alebo rovno na seba. Tak prečo to tak nedefinujeme od začiatku? Aspoň by sme si netlačili kaleráby do hlavy a nehrali sa na pseudomatky Terezy...

Chcem pokračovať a vyžalovať sa tu, ako ma len preúkrutne svet dospelých sklamal. No nemôžem, pretože už počujem hlas svojho fiktívneho psychiatra a cítim šušťanie zvieracej kazajky... Vzhľadom na práve tvoriace sa žalúdočné vedy od zlosti a znechutenia nad týmto svetom nepokračujem v príkladoch... Ale pamätať si ich pamätám, a to dokonca viac než živo.

Možno sa smejete, pretože toto všetko vám pripadá absolútne banálne. Sú to jednoducho rôzne postrehy z každodenného života. Možno sa škrabete na hlave a hovoríte si, čo chcem týmto jemne chaotickým spôsobom povedať, naznačiť alebo rovno to chrstnúť do ksichtu.

Áno, chcem to povedať rovno a bez okolkov...

Je skutočne smiešne, keď sa snažíme hrať na tých mladých, nevyvinutých a na tých dospelých. Všetci žijeme jeden a ten istý scenár s názvom život s len jemnými obmenami. Každý robí. Každý má svoje muchy, svoje nálady, ktoré sú miestami

nevyspytateľné a odnesú si ich tí nášmu srdcu najbližší. Každý sa môže pomýliť, sklamať a to nie raz. Každý má právo na nejaký ten prešlap, na totálnu blbosť, samozrejme, zodpovedá si za ňu. Lenže robia to deti, pubertáči, skupina zvaná mladí dospelí či tí, čo už čosi zažili. A všetci takí boli. A preto si myslím, že by sme si mali konečne uvedomiť, že sme len ľudia a nehrať sa na niečo, čo nie sme. A netváriť sa, že sme zožrali celú múdrosť sveta, ako to niektorí slávni dospelí tak ukážkovo vedia.

To je presne to, k čomu sa chcem jemne chaotickým spôsobom dostať. Celá táto úvaha je rozhádzaná, neusporiadaná a veľmi špecificky vypovedaná – presne tak ako aj duša mladého človeka. Sme mladí a neustále sa učíme. Nie sme ani lepší ani horší, sme pásovo vyrábaní jedinci, ktorí aj tak raz budeme takí istí, ale máme pred sebou voľbu, ktorá ide ďalej len na naše triko. Nepáčia sa mi pokrytecké vyhlásenia toto je zlé, toto sa nesmie! No vzápätí bum a aj tie naše veľké idoly a vzory urobia to isté. Ako som naznačila v tých dvoch prípadoch. Ideme sa vychovávať? Tvrdíte, že niečo je zlé, ale tak prečo nám nejdete príkladom? Budte dobrí a nerobte zle (ale vy podvádzať v práci a klamať v rámci vzťahov pokojne môžete), buďte verní a dobre vychovaní (to, že i v celej slávnej dospelosti sú ľubostné avantúry na bežnom poriadku, to je predsa úplne nepodstatné!), myslite aj na iných a podelte sa (to, že vy hrabete pre seba je v súlade s kostolným poriadkom), neohovárajte, neurážajte sa (to, že vám sa ústa nezatvoria na nepríjemných susedov, to je predsa úplne v pohode)... Mám pokračovať? Celý dospelý svet mi príde zlý a skazený (okej, priznávam, čítala som *Kto chytá*

v žite a dokonale sa stotožňujem s Holdenom a jeho názormi) a pritom sme to práve my, mladá nastupujúca generácia, kto je neustále napomínaný, kto údajne za všetko môže a má počúvať na slovo ten dokonalý svet. Ten dokonalý svet pretvárinky. Falošnosti. Pokryteckosti. A čo je najhoršie? Že sama viem, že budem taká. Vlastne, možno už aj som. Som produkt spoločnosti tak ako aj vy. Ale hlavne, že sa snažíme poctivo tváriť, že existujú pre nás nejaké hodnoty, s presvedčením a odhodlaním ich presadzujeme, ale tam to končí. Minimum z nás si za svojím aj stojí. Je to smutné.

Je skutočne krásne, že existuje množstvo prototypov rôznych ideí, od lásky k blížnemu svojmu cez čestnosť až po toleranciu, ale aj tak všetci vieme, že je to skôr mýtus ako niečo vzdialene podobné realite. Preto prečo sa stále tvárite ako majstri sveta? Nikto vám vaše skúsenosti neberie, nikto nepohŕda vašimi radami, my si ich vážime. Prečo máte potrebu si odplúť, keď vidíte dnešné pokolenie? Prečo ste takí zhnusení? Nie sme nič iné než váš vlastný odraz.

Svet je hnusné smetisko a tými smetami sme my. Kým som bola malá, mala som niečo ako umbakarnu, čo ma chránila pred okolitým svetom, bola som ako keby ospravedlnený z diania sa vo svete. Avšak dnes už nemám zlepené oči ako práve vyliahnuté kurča. Dnes vidím. Dokonca mám šošovky (ešte horšie). A je mi zle. Chcem ísť spať medzi tých nevinných a nevidieť ten bordel. Necítiť ten smrad a smog, čo produkujeme. Nechcem vidieť to, ako sa každý stará len o seba... Netúžiť akceptovať to, že všetci sa derú bezhlavo len a len dopredu a nik sa neotočí a nekontroluje lokál. Neprajem si byť v centre

diania zločinu, podvodov, klamstiev a výchovy nových možstiev. Všetci takí budeme. Teraz blačím a hovorím, čo si myslím i keď si uvedomujem, že niet kam uniknúť je to tak. Niet cesty späť.

Som dospelá a musím sa pobiť s osudom. Vyzvať do súboja dnešné nechutné priority. Možno dostanem poriadne po papuli, ale možno to bude na niečo dobré. Možno

ma to už zajtra trápiť nebude. Možno mi to už nikdy nebude trhať žily a ja budem tá prvá materialistka-karieristka. Možno. Ale v momentálnom psychickom rozpolžení, v ktorom sa nachádzam, mi hlavou prúdi jediná myšlienka. Dospelí, starci, muži, ženy. Otočme sa. A uvedomme si, do akého bordelu sme sa svojou slávnou ľudskosťou dostali. FUJ.

Foto: J. Bartoš